

Р. О. Баранов,
*аспірант кафедри глобалістики, євроінтеграції
та управління національною безпекою,
Національна академія державного управління
при Президентіві України*

Механізми відмивання грошей із використанням нелегальних схем грошових переказів

Розвиток трудової міграції, зовнішньої торгівлі стимулюють попит на послуги платіжних систем, у тому числі внаслідок традицій та інших факторів зберігається попит населення і дрібних торгівців на альтернативні системи грошових переказів на транснаціональному рівні. Поряд з цим зростає активність терористів, кримінальних кіл у розробці схем розрахунків та платежів, які дають змогу уникати контролю з боку держави. Використання альтернативних схем грошових переказів для відмивання брудних грошей та фінансування набувають значення проблеми глобального рівня. Найбільш популярною схемою вважається “хавала”, яка має давню історію і поширена в ісламських країнах або в тих юрисдикціях, де проживають мусульмани. Слід також відзначити аналогічні схеми в Китаї та Африці. Користувачами таких схем є не тільки трудові мігранти, дрібні торгівці, а й кримінальні елементи та терористи. Розвиток неофіційних (альтернативних) систем грошових переказів пов’язаний із причинами фінансового, кримінального характеру та комфортності. Держава має застосовувати комплексний підхід щодо таких схем, включаючи санкції і стимулювання розвитку та популяризації офіційних систем. Надмірне регулювання може змусити систему “хавала” та інших провайдерів аналогічних послуг піти повністю в тінь і зробити їх ще більш уразливими для ризиків відмивання грошей. *Ключові слова:* грошові перекази, платіжні системи, протидія відмиванню брудних грошей, боротьба з фінансуванням тероризму, економічна злочинність, регулювання фінансових ринків.

Development of labor migration and foreign trade stimulate demand for services of payment systems, as well as saving

traditions and other factors maintain needs of households and small traders in alternative remittance systems at transnational level. Along with activity of terrorists, and criminal circles increased in the designing settlement and payment schemes which would allow to avoid state control. The use of alternative money remittance schemes for money laundering and financing of emerging reached global level of issue. The 'hawala', which considered as the most popular scheme, has a long history and widespread in Islamic countries or in jurisdictions where Muslims live, but also should be paid attention to similar schemes in China and Africa. Users of such schemes are mostly migrant workers, small traders, but also criminals and terrorists. The development of informal (alternative) money transfer systems linked to financial reasons, criminal character and comfort. Therefore the state should adopt an integrated approach to such schemes, including sanctions and incentives for the development and popularization of formal systems. Excessive regulation could force "hawala" and other providers of similar services go fully into the shadow and make them more vulnerable to the risks of money laundering.

Key words: remittances, payment systems, anti-money laundering, terrorist financing, economic crime, regulation of financial markets.

Развитие трудовой миграции, внешней торговли стимулируют спрос на услуги платежных систем, в том числе вследствие традиций и других факторов сохраняется спрос населения и мелких торговцев на альтернативные системы денежных переводов на транснациональном уровне. Наряду с этим возрастает активность террористов, криминальных кругов в разработке схем расчетов и платежей, которые позволяют избегать контроля со стороны государства. Использование альтернативных схем денежных переводов для отмывания грязных денег и финансирования приобретают значение проблемы глобального уровня. Наиболее популярной схемой считается "хавала", которая имеет давнюю историю и распространена в исламских странах или в тех юрисдикциях, где проживают мусульмане. Следует также отметить аналогичные схемы в Китае и Африке. Пользователями таких схем являются не только трудовые мигранты, мелкие торговцы, но и криминальные элементы и террористы. Развитие неофициальных

(альтернативных) систем денежных переводов связано с причинами финансового, уголовного характера и комфортности. Государство должно применять комплексный подход в отношении таких схем, включая санкции и стимулирование развития и популяризации официальных систем. Чрезмерное регулирование может заставить систему “хавала” и других провайдеров аналогичных услуг уйти полностью в тень и сделать их еще более подверженными риску отмыwania денег.

Ключевые слова: денежные переводы, платежные системы, противодействие отмыванию грязных денег, борьба с финансированием терроризма, экономическая преступность, регулирование финансовых рынков.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Великі обсяги грошових переказів проводяться поза сферою нагляду офіційною системою, являючи собою загрозу відмивання грошей і фінансування тероризму (ВГ/ФТ). Крім трудових мігрантів, неофіційні канали грошових переказів, включаючи систему “хавала” та її аналоги, використовують також фізичні та юридичні особи, які прагнуть уникнути сплати податків та митних зборів. Складність визначення самого феномену пов'язана з тим, що грошові перекази типу “хавала” проводяться в деяких країнах офіційно зареєстрованими особами, проте, як правило, належать до тіньової економіки. Такі системи мають непрозору структуру, мають національну (етнічну, конфесійну, регіональну) специфіку. Це явище становить проблему не лише для країн із перехідною економікою, а й для розвинутих країн, які є приймаючими країнами для трудових мігрантів та політичних біженців. Тому необхідна розробка державної політики щодо усунення передумов для використання таких схем для ВГ/ФТ.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ринок грошових переказів у всьому світі дуже активно розвивається, зокрема внаслідок підвищення мобільності робочої сили та розвитку міжнародної торгівлі. Вітчизняні фахівці більше уваги

приділяють приватним грошовим переказам у зв'язку з трудовою міграцією [2; 4], адже в деяких країнах з перехідною економікою обсяги транскордонних переказів трудових мігрантів перевищують 40% ВВП, проте протидія використанню неофіційних схем грошових переказів для відмивання грошей та фінансування тероризму залишається недостатньо вивченою. Схеми альтернативних грошових переказів (далі – САГП) постійно розвиваються та поширюються як компонент тіньової економіки. Системи грошових переказів, за оцінками FATF, є третім за популярністю механізмом відмивання грошей після банківської системи та операцій з готівкою [15]. Неофіційні схеми грошових переказів є предметом досліджень фахівців Світового банку FATF [8], MONEYVAL [14], центральних банків [10], Міжнародної організації з міграції [12]. В Україні ця тема стає особливо актуальною у зв'язку із військовими конфліктами та небезпекою тероризму, а також зростаючими масштабами трудової міграції. Варто відзначити праці В.Куценко [3], О.Підхормого [6], Н.Побулавець [7], присвячені питанням використання САГП для відмивання грошей, а також ухиляння від сплати податків та зборів.

Формулювання цілей дослідження. Метою статті є аналіз причин та передумов трансграничних напівлегальних та нелегальних схем грошових переказів для відмивання грошей і фінансування тероризму й обґрунтування адекватних заходів держави на національному рівні.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. У будьякій економічній системі, де існують гроші, люди і підприємства, що хочуть переказати гроші один одному, мають скористатися різними способами. Фізичне переміщення грошей дешевше, зручніше і безпечніше самими платниками у цивілізованому суспільстві через звичайні банки та інші фінансові установи. Разом з тим, на додаток до звичайної банківської діяльності, гроші та інші цінності можуть бути передані за допомогою використання стародавніх схем, які виникли задовго до появи банків у Південно-Східній Азії, Індії

та Близькому Сході. Такі системи завжди працювали на довірі, давніх традиціях, у межах певних спільнот, використовуючи агентів, які мають домовленості між собою щодо отримання грошей (інших цінностей) від людей в одній країні, а виплачувати гроші (або їх еквівалент) родичам, партнерам або друзям в іншій країні, без необхідних формальностей, які застосовуються для звичайних банківських процедур. У таких САГП розрахунки можуть проводитися з використанням банків або без їх посередництва, з можливістю взаєморозрахунків, задіяння кур'єрів, із наданням супутніх фінансових послуг (порука, обмін валют, застава). САГП адаптують новітні технології, у тому числі засоби зв'язку і кодування, тому помилково їх вважати патріархальними.

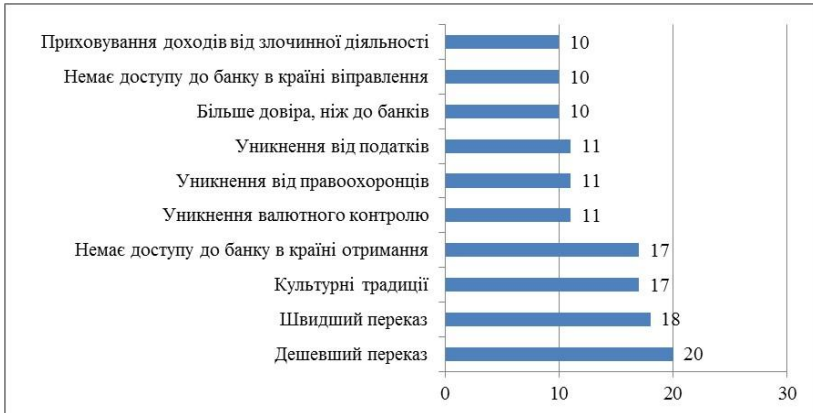
САГП – це будь-яка система, механізм або мережа людей, яка отримує гроші з метою внесення коштів або еквівалентної вартості, що підлягають сплаті третій особі в іншому географічному місці або в іншій формі. Експерти FATF визначають САГП як сервіс грошових переказів, пов'язаних з певними географічними регіонами або етнічними спільнотами, що забезпечують переказ і одержання грошових коштів або еквівалентних цінностей і здійснюють розрахунки шляхом торгівлі, готівкових платежів і взаємозаліків протягом тривалого періоду часу [7]. У такому варіанті до САГП можна відносити навіть несистемні канали грошових переказів, які мають нерегулярний характер, наприклад передача валютних цінностей через знайомих, які їдуть в іншу країну, і не мають ознак організованих систем. Огляд, проведений Азіатським банком розвитку [9], показує, що близько 80% переказів здійснюються шляхом фізичного провезення грошей через кордони самими мігрантами, їхніми друзями та родичами або іншими особами для передачі сім'ям. Решта 20% переказів відправляються через банки і поштові канали переказу грошей.

Оскільки такі системи працюють за межами традиційних банківських систем, то їх часто називають “альтернативним переказом”, а в деяких юрисдикціях – “нелегальними” або системою, яка співіснує з банківською (парабанківська система).

У публікаціях МВФ та Світового банку САГП часто називають “неформальними переказами грошей”. Деякі експерти називають їх нелегальними (англ. underground). Усе ж таки жодне з таких визначень не є буквально точним. У деяких країнах САГП тісно працюють із банківською системою, навіть мають рахунки в банках. Наприклад, в Австралії від офіційно зареєстрованих САГП з 1988 р. згідно із законом FTR Act вимагається мати рахунок у банку та перебувати у сфері державного регулювання, звітувати про транзакції, в тому числі підозрілі в плані відмивання грошей [15]. У багатьох азіатських країнах, наприклад Пакистані, САГП офіційно реєструються, а Індії, В’єтнамі – реєстрація не вимагається.

Канали трансграничних грошових переказів у будь-якій країні включають офіційні канали (державна та недержавна пошта, банки, компанії з грошових переказів) та неофіційні канали (туристи, контрабандисти, організована злочинність, діаспора, соціальні мережі та різні співтовариства за інтересами). САГП обслуговують певну частину таких переказів, але оцінити точні обсяги операцій вдається лише приблизно, на підставі опитувань. У рамках даної публікації ми зосереджуємося на міжнародних переказах, але слід враховувати, що САГП популярні і внутрішніх ринках.

Експерти FATF виділяють одразу кілька причин співіснування САГП поряд з офіційними системами переказів (див. рисунок).

Причини існування САГП (результати опитування країн) [8]

Деякі експерти акцентують увагу на макроекономічних передумовах існування САГП, а саме економічний арбітраж між юрисдикціями [15], вони справедливо підкреслюють, що такі системи здійснюють переказ в інші регіони дешево та ефективно.

О.Підхомний та Л.Яструбецька називають низку причин розвитку нелегальних платіжних систем [6]: низька вартість послуг із переказу порівняно з банківською системою, надійність здійснення фінансових операцій, відсутність документального оформлення фінансових операцій, вигідний порівняно з банківським обмінний курс та необмежений режим роботи.

На нашу думку, причини розвитку САГП слід поділяти на причини фінансового, кримінального характеру та комфортності. *Фінансові* причини полягають у тому, що в деяких випадках САГП є більш дешевшим способом задоволення потреби громадян, особливо якщо це невеликі суми, а передача грошей між родичами та знайомими взагалі може бути безкоштовною. Наприклад, неофіційні постачальники беруть комісію близько 1% (25–50% від тарифів офіційних систем переказу), що значно нижче комісії за

формальні грошові перекази (від 2 до 11%). Крім того, завдяки низьким операційним видаткам САПГ прибуткові з меншою маржою, ніж офіційні фінансові установи, тому пропонують вигідніші обмінні курси. *Кримінальний* аспект полягає в прагненні юридичних та фізичних осіб приховувати реальні грошові надходження, використовувати регулятивний арбітраж (наприклад коли регулятивні механізми в одній країні менш суворі, ніж в іншій) для обходу заборон та регулятивних вимог. У тих країнах (або регіонах країни), де поширена тіньова економіка, бізнес та працівники віддають перевагу неформальним фінансовим транзакціям. Побоювання, що їхні дії можуть стати об'єктом уваги з боку податкових органів, а кошти будуть заблоковані фінансовими установами або владою, стимулюють приховування доходів. *Комфортність* САПГ полягає в тому, що для переказу та отримання грошей не вимагається документів, а в багатьох випадках гроші передаються особисто відправником (або його агентами) отримувачу. У багатьох народів світу склалися історичні традиції проведення фінансових транзакцій лише через довірених осіб. У деяких віддалених районах немає відділень пошти або банку, і люди часто змушені користуватися неформальними послугами. Наприклад, в Афганістані, де в підконтрольних талібам районах немає банків, САПГ працюють ефективно: платежі проходять упродовж 24 годин за комісію в 1% [15]. Для України це набуло своєї специфіки, пов'язаної із закриттям відділень пошти та банків у зоні військового конфлікту, а також популярністю схеми “хавала” серед мусульман (передусім корінного населення Криму та іммігрантів-торговців з арабських країн, Північного Кавказу і Середньої Азії), громадян КНР та В'єтнаму.

Грошові перекази в Україні є дуже динамічним бізнесом. На кінець першого кварталу 2015 р. в країні функціонувала, за даними Національного банку України, 41 платіжна система, у тому числі 16 систем, створених нерезидентами. Показово, що на 1174 млн грн переказів в Україну припадає переказів з України на 229 млн грн, тобто у 5 разів менше [1], проте

достовірна статистика нелегальних переказів відсутня. За оцінками Національного банку України, обсяги коштів, що надійшли в країну неформальними каналами (шляхом передавання готівки або матеріальних цінностей від одного домогосподарства іншому), за 2014 р. становили 0,9 млрд дол. США, або 13,7% від загальних обсягів грошових переказів в Україну. Достовірність таких цифр нам видається сумнівною, оскільки не проводяться систематичні обстеження ринку грошових переказів. За даними Міжнародного фонду сільськогосподарського розвитку (IFAD), Україна є лідером в Європі за отриманими грошовими переказами – 7,6 млрд дол. США. Чисельність українських трудових мігрантів, за різними оцінками, коливається від 5 до 7 млн осіб. Найбільшими приймаючими країнами є Росія, Польща, Італія та Чехія. Якщо припустити, що середня сума грошового переказу від одного працівника на місяць становить близько 200 євро, то за нашими оцінками, щорічно через САГП надходить в Україну до 2,5 млрд євро (до 15% від усіх надходжень від емігрантів). Таку оцінку слід скоригувати, оскільки “заробітчани” з країн Південної Європи та ФРН особисто гроші практично не привозили, за даними МОП [2], тобто перекази заробітчани надходили переважно офіційними каналами. Проте з точки зору протидії ВГ/ФТ проблемою є відсутність даних про грошові перекази з України різними САГП, а також чисельність іноземних громадян, які працюють легально або нелегально в Україні.

Потреба в послугах таких систем виникає у різних категорій економічних суб'єктів, включаючи підприємців, туристів, мігрантів. Ми вважаємо, що слід враховувати наявність одразу кількох причин у кожній категорії клієнтів САГП. Законотворення особи можуть користуватися альтернативними способами переказу грошей у ситуаціях час від часу, коли не потрапляють у регіони, де немає зручного доступу до банків або інших фінансових установ. Інші категорії населення, включаючи дрібних торговців, більше довіряють конкретним САГП, що обслуговують певні спільноти (діаспори, етноси, конфесії). Третя категорія включає осіб, які прагнуть

уникнути валютного контролю, сплати податків та накладених санкцій. З точки зору національної безпеки найбільшу проблему становлять грошові перекази, пов'язані з певним нелегальним бізнесом, корупцією або з політичними особами. Користувачами САГП є різні категорії осіб: трудові іммігранти, дрібні торговці; ісламські банки для міжбанківських розрахунків; компанії з експлуатації природних копалин для переказів грошей на лізинг обладнання; терористи та наркоторговці. САГП можуть використовуватися в незаконних цілях для нелегальної зовнішньої торгівлі, відмивання грошей та ухилення від санкцій.

Легальні трудові мігранти більшою мірою користуються офіційними системами переказів. Це пов'язано, на нашу думку, з тим, що трудові мігранти проводять перекази на регулярній основі, прагнуть отримати більший рівень безпеки і здатні довести законний характер своїх доходів [9]. САГП також надають інші (супутні) послуги: обмін валют, надання позик, торгових гарантій та зберігання грошей. У деяких країнах оператори САГП можуть працювати під легальним прикриттям як ломбарди, пункти обміну валют, туристичні агентства або магазини мобільного зв'язку.

Фахівці FATF поділяють САГП на три типи: легітимні, частково легітимні та нелегітимні [8]. Перші відносять до розрахунків всередині родини або племен, обслуговують легітимних клієнтів і визнаються, але не регулюються державою, можуть відкрито рекламувати свої послуги і бути добре відомими для клієнтів. Такі схеми документують трансакції, але завжди працюють виключно на основі довіри, проводять розрахунки через банки, а тому існує можливість виявляти підозрілу активність. Напівзаконні схеми обслуговують легітимних клієнтів, але незаконно використовуються для переказу грошей за кордон. Незаконні САГП створюються для обслуговування злочинних елементів. Законні та незаконні прибутки змішуються у САГП, наприклад, послугою грошового переказу може скористатися і легальний мігрант, і злочинець. Досить часто незаконні САГП переходять

під повний контроль організованих злочинних груп, що обслуговують наркотрафік, торгівлю людьми та зброєю.

САГП успішно конкурують з іншими постачальниками таких послуг та мають спільні з ними риси: регулярні перекази фізичних осіб на невеликі суми, присутність у країнах з високою трудовою еміграцією та імміграцією, пропонують законні фінансові послуги. Альтернативні системи розвиваються в тих регіонах, де слабкий офіційний фінансовий сектор. Відмінністю таких систем від офіційних є робота в рамках певної спільноти (навіть з етнічною або релігійною дискримінацією), із мінімальним документуванням трансакцій, часто без реєстрації та звітності перед регулятором і органом фінмоніторингу, відсутністю офіційної ідентифікації клієнта.

У всіх видах схем використовуються кодовані повідомлення та іноді грошові кур'єри (перевізники валюти на оптові суми). САГП проводять (1) прості двосторонні угоди або (2) складні угоди із взаєморозрахунками за участю трьох і більше сторін. САГП можуть відправляти одним переказом суми, отримані від різних відправників-фізичних осіб, через міжнародну банківську систему та використовувати кліринг через платежі на користь третіх сторін. Чимало САГП використовують для розрахунків еквівалентну вартість замість грошових інструментів, наприклад зарахування в погашення боргу, продаж товарів. Такі системи засновані на переказі грошових коштів шляхом повідомлень і підтвердження електронною поштою, факсом, телефоном, skype зв'язком, соціальною мережею. Матеріальні цінності переміщуються з країни в країну без супровідних фінансових документів.

Не існує жодних боргових інструментів, якими обмінюються брокери (“хаваладари”). Угоди виконуються виключно на репутації системи (брокера) і під її гарантії. Оскільки ця система не залежить від правового забезпечення вимог і держави, то може працювати навіть за відсутності юридичних норм і банківської системи. Клірингові розрахунки між брокерами відбуваються через певні періоди. За схемою “хавала” клієнт-відправник звертається до нелегального

брокера, який після отримання грошей відправляє своєму партнерові в країні призначення платежу повідомлення, яке містить суму, ім'я одержувача платежу і код. Для отримання грошей реципієнт звертається до місцевого нелегального брокера і називає код платежу, щоб отримати цінності. У рамках нашої публікації варто зосередитися лише на основних видах операцій, які можуть використовуватися для ВГ/ФТ. У таких схемах беруть участь шість ключових осіб: злочинець (отримує доходи), контролер (збирає надходження від злочинців), колектор (приймає гроші та розміщує за вказівкою контролера), координатор (керує процесом відмивання грошей), відправник (відправляє гроші за призначенням), отримувач (приймає переказ грошей або інших цінностей). Для передачі грошей без документів у кримінальних САГП використовують як розпізнавальний знак банкноту з вказаним номером, також повідомляється номер мобільного телефону, з якого буде дзвонити отримувач, та код переказу.

Основні методи, що використовуються для переказів з метою ВГ/ФТ в САГП*

Призначення	Методи
Для переказу прибутків від злочинної діяльності	Використання підприємств, які розміщують гроші у банку для переказу третім сторонам. Передача готівки іншим особам для офіційних грошових переказів. Внесення готівки на банківський рахунок від імені контролера. Перевезення готівки кур'єрами або в товарній масі. Укладання договору між злочинцем та контролером на експорт товарів або послуг. Переведення надходжень від продажу наркотиків на підставних осіб для внесення на рахунок у банки
Ухилення від санкцій	Проведення розрахунків особами з країн, що підпадають під санкції, через систему грошових переказів дрібними сумами
Фінансування тероризму	Переведення грошей від терористичних організацій на виконавців терактів в інших країнах

*Складено автором за даними [8].

Метою фінансування тероризму є збирання грошей із різних джерел, у тому числі законних, таких як благодійні організації, використовуючи як легальні, так і нелегальні

методи, а потім проведення своїх операцій за планами своїх угруповань. Сума грошей, яка використовується для фінансування терактів, може бути невеликою, особливо порівняно із сумами відмивання грошей, і тому їх практично неможливо виявити іншим способом, ніж розслідуванням. Оскільки пункти сервісу САГП працюють у торговельних центрах міст, то вони потенційно можуть бути залучені на всіх етапах відмивання грошей. Для цілей розміщення брудних грошей у фінансовій системі кошти з різних джерел можуть змішуватися з легальними надходженнями, наприклад доходами від зовнішньоторговельних операцій.

САГП однаково уразливі до небезпеки використання їх кримінальними елементами, так само як і звичайні фінансові установи. Враховуючи, що всі фінансові трансакції здійснюються методом взаємозаліку або при особистих зустрічах, то відстежити ці потоки державні контрольні органи не в змозі. FATF також визнає нагляд за САГП вкрай неефективним. Проблемаю є саме використання таких схем для відмивання грошей, фінансування тероризму і для уникнення від сплати податків. Державний бюджет країни втрачає значні надходження від несплати податків і зборів. Відсутність доступних записів і контролю в САГП роблять неформальні канали переказу грошей більш уразливими з погляду зловживання злочинцями з метою відмивання грошей та фінансування тероризму. Перекази можуть дробитися або здійснюватися одночасно через кілька каналів.

Нову загрозу для фінансової безпеки країни становить бурхливий розвиток цифрових грошей (на зразок біткоїну), а також платежів усередині соціальних мереж та порталів. Зокрема, нещодавно запущена платіжна система на сайті Однокласники (понад 40 млн підписантів), популярною є система Яндекс. В Україні власниками електронних грошей можуть бути лише банки, це дає змогу обмежити дерегуляцію ринку для САГП.

Заходами боротьби держави з використання САГП для ВГ/ ФТ є, по-перше, покарання учасників таких схем; по-друге,

стимулювання розвитку офіційних систем грошових переказів; по-третє, відновлення довіри населення до банків та інших фінансових установ. У багатьох країнах проти осіб, які займаються нелегальними грошовими переказами, встановлені високі штрафи (від 5 тис. євро в Болгарії до 465 тис. євро на Мальті) або заміна на тюремне ув'язнення строком до 5 років [14]. Як заходи державної політики ми пропонуємо: спростити загальні вимоги до офіційних систем переказів щодо збору деяких відомостей від клієнтів, а також вимоги до ідентифікації осіб для сум грошових переказів у еквіваленті 100 дол. США; лібералізувати вимоги до клієнтів (платників) при переказі коштів через банківські рахунки на комерційні цілі; стимулювати розвиток безготівкових розрахунків та платежів; популяризувати формальні канали переказу грошей; запровадити офіційну реєстрацію САГП; проводити регулярне опитування підприємців та громадян; стимулювати легальну трудову міграцію та обмежувати (забороняти) нелегальну зайнятість; підвищувати ефективність правоохоронних органів у виявленні осіб, які пропонують такі послуги. Також слід запровадити моніторинг САГП, особливо в регіонах, де висока концентрація трудових мігрантів та біженців, а також у регіонах, які є постачальниками робочої сили за кордон. У багатьох країнах правоохоронні органи замовляють обстеження ринку САГП шляхом опитування: в Британії – огляд 2015 р. охопив діаспори з Гани, Румунії, Сомалі та Бангладеш [11].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Ми вважаємо, що САГП слід віднести, з одного боку, до “тіньового фінансового бізнесу” (shadow banking), а з другого – до ісламського банкінгу (оскільки неофіційним центром найбільш популярної САГП “хавала” є арабське місто Дубаї). В Україні слід підвищити роботу з легалізації трудових мігрантів, які працюють за кордоном, а також тих іноземців, хто займається підприємницькою діяльністю або працює за наймом в Україні. Особливу увагу державним органам слід приділити факторам популярності САГП серед трудових мігрантів, а також серед кримінальних кіл, зокрема ідентифікації ознак відмивання

брудних грошей, подальшому обмеженню готівки в розрахунках та диференційованому підході до ідентифікації клієнтів залежно від розміру сум переказу. Необхідно запровадити моніторинг платіжних систем в Інтернеті у зв'язку з тим, що їх популярність серед злочинців буде зростати.

Боротьба з відмиванням коштів та фінансування тероризму з використанням альтернативних систем грошових переказів вимагає синхронізованих дій з боку правоохоронних органів, державної служби фінансового моніторингу і регулюючих/наглядових органів. Зміцнення фінансової стабільності, підвищення довіри до фінансових установ, зниження тарифів грошових переказів в офіційних системах, згортання тіньової економіки позитивно вплинуть на скорочення обсягів операцій в САГП. Надмірне регулювання може змусити ці системи піти повністю в тінь і зробити їх ще більш уразливими для ризиків відмивання грошей.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. Огляд приватних грошових переказів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208358>
2. Звіт щодо методології, організації проведення та результатів модульного вибіркового обстеження з питань трудової мірації в Україні / Міжнар. організація праці. Група тех. підтримки з питань гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи [Електронний ресурс]. – Будапешт МОП, 2013. – Режим доступу : <http://www.ifrro.org>
3. Куценко В. О. Тенденції розвитку світової системи грошових переказів / В. О. Куценко // Зб. наук. пр. Нац. ун-ту ДПС України. – 2010. – № 2. – С. 131–138.
4. Максимович В. Грошові перекази трудових мігрантів як перспектива фінансового забезпечення інвестиційних потреб держави / В. Максимович, І. Яненко // Економіст. – № 5. – 2015. – С. 25–27.

5. Огієнко А. В. Вплив грошових переказів трудових мігрантів України на розвиток економіки / А. В. Огієнко, М. М. Огієнко // Наукові праці. Економіка. – Т. 247. – № 235 (2014). – С. 41–44.

6. Підхомний О. Фіскальні аспекти фінансового моніторингу в умовах глобалізації / О. Підхомний, Л. Яструбецька // Вісн. Львів. ун-ту. – 2008. – Вип. 40. – С. 323–326. – (Серія економічна).

7. Побулавець Н. Л. Вплив грошових переказів трудових мігрантів на економіку / Н. Л. Побулавець // Зб. наук. пр. Нац. унту ДПС України. – 2013. – № 2. – С. 137–143.

8. Роль систем “Хавала” и других аналогичных услуг в отмывании денег и финансировании терроризма [Электронный ресурс] : Доклад Группы разработки финансовых мер борьбы с отмыванием денег (FATF). – 2013. – Окт. – Режим доступа : www.fatf-gafi.org

9. Hyun H. Son. Conditional Cash Transfer Programs: An Effective Tool for Poverty Alleviation? [Електронний ресурс] / Son H. Hyun. – ERD Policy Brief Series No. 51, July 2008. – Режим доступу : <http://www.adb.org/sites/default/files/publication/28104/pb051.pdf>

10. Kosse A. and Vermeulen R. Migrants’ Choice of Remittance Channel: Do General Payment Habits Play a Role? [Електронний ресурс] / A. Kosse, R. Vermeulen. – DNB Working Papers. – 2 April 2013. – Режим доступу : http://www.dnb.nl/binaries/Working%20Paper%20375_tcm46-287555.pdf

11. Migrants’ remittances from the United Kingdom. – The World Bank. A Greenback 2.0 Report. July 2015.

12. Migrants and Cities: New Partnerships to Manage Mobility. – World Migration Report 2015. International Organization for Migration (IOM) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://publications.iom.int/system/files/wmr2015_en.pdf

13. Migration and remittances: recent developments and outlook. – Migration and remittances team, Development prospects

group. – April 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.worldbank.org/migration

14. Money Laundering through Money Remittance and Currency Exchange Providers. – 2010. – MONEYVAL and FATF/OECD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Typologies/RepTyp_MSBS_en.pdf

15. Rees D. Money laundering and terrorism financing risks posed by alternative remittance in Australia [Електронний ресурс] / D. Rees. – Australian Institute of Criminology. AIC Reports. Research and Public policy series 106. 2010. – Режим доступу : www.aic.gov.au

References

1. Natsionalnyi bank Ukraini. Oglyad privatnih groshovih perekaziv v Ukrainu. [National Bank of Ukraine. Overview of private money transfers to Ukraine] – available at: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=19208358>, (Accessed 3 October 2015).

2. Zvit schodo metodolohii, orhanyzatsii provedennia ta rezul'tativ modul'noho vybirkovoho obstezhennia z pytan' trudovoi miratsii v Ukraini / Mizhnarodna orhanyzatsiia pratsi. (2013), “Hrupa tekhnichnoi pidtrymky z pytan' hidnoi pratsi ta Biuro MOP dlia krain Tsentral'noi ta Skhidnoi Yevropy”, Budapesht MOP, available at: <http://www.ifrro.org>, (Accessed 3 October 2015).

3. Kutsenko, V. (2010), “Tendentsii rozvytku svitovoi systemy hroshovykh perekaziv”, Zbirnyk nauk.prats' Natsional'noho universytetu DPS Ukrainy, vol. 2, pp. 131-138.

4. Maksymovych, V. and Yanenko, I. (2015) “Hroshovi perekazy trudovykh mihrantiv iak perspektyvav finansovoho zabezpechennia inviestytsijnykh potreb derzhavy”, Ekonomist, vol. 5, pp. 25–27.

5. Ohienko, A. and Ohienko, M. (2014), “Vplyv hroshovykh perekaziv trudovykh mihrantiv Ukrainy na rozvytok ekonmoiky”, Naukovi pratsi. Ekonomika, vol. 235. – pp. 41-44.

6. Pidhomniy, O. and Yastrubetska L. (2008), “Fiskalni aspektifnansovogo monitoringu v umovah globalizatsiyi [Fiscal aspects of financial monitoring in the context of globalization]”, Lviv, Ukraine.

7. Pobulavets’ , N. (2013), “Vplyv hroshovykh perekazivtrudovykh mihrantiv na ekonomiku”, Zbirnyk nauk.prats’ Natsional’noho universytetu DPS Ukrainy. vol 2. – pp. 137-143.

8. Rol sistem “Havala” i drugih analogichnyih uslug v otmivaniideneg i finansirovanii terrorizma. Doklad Gruppyi razrobotki finansovyih mer borbyi s otmivaniem deneg (FATF) [The role of “Hawala” and the second analogichnyih services in otmivanyy of money and funding terrorism], available at: <http://www.fatf-gafi.org> (Accessed 3 October 2015).

9. Hyun, H. Son. (2008), “Conditional Cash Transfer Programs: An Effective Tool for Poverty Alleviation?”, ERD Policy Brief Series vol. 51, available at: <http://www.adb.org/sites/default/files/publication/28104/pb051.pdf>, (Accessed 6 October 2015).

10.Kosse, A. and Vermeulen, R. (2013), “Migrants’ Choice ofRemittance Channel: Do General Payment Habits Play a Role?”, DNB Working Papers, available at: http://www.dnb.nl/binaries/Working%20Paper%20375_tcm46-287555.pdf, (Accessed 4 October 2015).

11.The World Bank. A Greenback 2.0 Report (2015), “Migrants’remittances from the United Kingdom”.

12. World Migration Report 2015. International Organizationfor Migration (2015), “Migrants and Cities: New Partnerships to Manage Mobility”, available at: http://publications.iom.int/system/files/wmr2015_en.pdf, (Accessed 6 October 2015).

13.Migration and remittances team, Development prospectsgroup (2015), “Migration and remittances: recent developments and outlook”, available at: <http://www.worldbank.org/migration>, (Accessed 3 October 2015)

14. MONEYVAL and FATF/OECD (2010), “Money Laundering through Money Remittance and Currency Exchange Providers”, available at: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/moneyval/Typologies/RepTyp_MSBS_en.pdf, (Accessed 4 October 2015).

15. Rees, D. (2010), “Money laundering and terrorism financing risks posed by alternative remittance in Australia”, Australian Institute of Criminology. AIC Reportsd. Research and Public policy series 106, available at: <http://www.aic.gov.au>, (Accessed 2 October 2015).